

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки : Розпорядження Кабінету міністрів України № 843-р від 14.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua>.
2. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smida.gov.ua>.
3. Біржовий список ПФТС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfts.ua>.
4. Бойко М.Г. Цінісно орієнтоване управління в туризмі : монографія / М.Г. Бойко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 524 с.
5. Босовська М.В. Інтеграційні процеси в туризмі : монографія / М.В. Босовська. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 832 с.
6. Ігнат'єва І.А., Гарафонов О.І. Корпоративне управління : підручник. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 600 с.
7. Любимова Л.А. Интеграционные процессы в управлении предприятиями туристского и гостиничного бизнеса // Социально-экономические явления и процессы. – № 10(032), 2011. – С. 117-121.
8. Парсяк В.Н. Малий бізнес в системі корпоративних відносин : монографія / Парсяк В.Н. – Херсон : ОЛДІ-плюс, 2003. – 456 с.
9. Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки : Розпорядження Кабінету міністрів України № 843-р від 14.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Саламатина В.С. Транснаціоналізація як тренд розвитку туристического рынка: исторические формы и современная отраслевая специфика // Вестник ДГТУ, 2010. Т. 10. № 7(50). – С. 1137-1145.
11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.finanz.ru>.

УДК 332.87

Гончарова З.В.*кандидат економічних наук,**доцент кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві**Харківського національного університету міського господарства**імені О.М. Бекетова***СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВИМ ФОНДОМ В УКРАЇНІ**

У статті досліджено стан житлового фонду та створення суб'єктів ринку послуг з управління та утримання житла. Проаналізовано варіанти управління та обслуговування будинку в Україні та зарубіжних країнах. Обґрунтовано необхідність впровадження змін у формуванні ефективного власника житла, що сприятимуть належному управлінню житловими будинками, забезпеченню збереження і розвитку житлового фонду України.

Ключові слова: власник, житлово-комунальне господарство, житловий фонд, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, реформування, розвиток, управитель.

Гончарова З.В. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РЕФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЖИЛИЩНЫМ ФОНДОМ В УКРАИНЕ

В статье исследовано состояние жилищного фонда и создание субъектов рынка услуг по управлению и содержанию жилья. Проанализированы варианты управления и обслуживания дома в Украине и зарубежных странах. Обоснована необходимость внедрения изменений в формировании эффективного собственника жилья, которые будут содействовать надлежащему управлению жилыми домами, обеспечению сохранения и развития жилищного фонда Украины.

Ключевые слова: собственник, жилищно-коммунальное хозяйство, жилищный фонд, объединение совладельцев многоквартирных домов, реформирование, развитие, управляющий.

Goncharova Z.V. MODERN TENDENCIES OF REFORMATION HOUSING STOCK MANAGEMENT IN UKRAINE

In the article the state of the housing stock and the creation of subjects of the market of services for the management and maintenance of housing. Analyze options management and maintenance of the house in Ukraine and foreign states. The necessity of introduction of changes in the formation of effective owner of housing, which will contribute to the proper management of apartment buildings and, in turn, will ensure the preservation and development of the housing stock in Ukraine.

Keywords: owner, of housing and communal services, housing stock, condominiums, reform, development, manager.

Постановка проблеми. Потреба у житлі виступає однією із первинних потреб людини, згідно з відомою пірамідою А. Маслоу, і в усі часи відіграє важливу роль у житті людей. Незалежно від екологічних, політичних, економічних, соціальних умов країн населення використовує усі можливі способи по забезпеченню комфортних умов і безпеки свого проживання. Із впровадженням в Україні європейських стандартів життя досить високі вимоги висуваються до стандартів якості надання житлово-комунальних послуг (ЖКП), а, отже, й до експлуатації житлових будинків та належного забезпечення житлових умов.

На сьогодні головною проблемою житлового фонду в Україні є його зношеність, що пов'язано

з відсутністю належного технічного обслуговування, критичним рівнем недоремонту, недостатнім фінансуванням необхідних заходів.

У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання ефективного управління житловими багатоквартирними будинками у процесі подальшого реформування і розвитку системи управління житловим фондом України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питаннями функціонування та розвитку житлово-комунального господарства присвячено роботи багатьох провідних вітчизняних і зарубіжних вчених та економістів.

Зокрема, у працях Н.Ф. Бреусова, П.Т. Бубенко, В.В. Бузирьова, З.В. Герасимчук, О.В. Димченко,

Д.М. Жукова, О.А. Карлової, Т.М. Качали, Г. Поляковського, Г.М. Семчука, В.С. Чекаліна, Т.П. Юр'євої та інших розглянута загальна концепція реформування житлово-комунального господарства в умовах трансформаційних змін в економіці країн СНД. В дослідженнях А.Ю. Бережної, Є.Ф. Петрової, К.Н. Савина, М.Д. Шапіро розкрито питання формування ринку та якості ЖКП. Г.І. Онищук, В.І. Тітяєв, Чиж приділяли увагу питанням формування цінової і тарифної політики в галузі. У дослідженнях А.В. Єрмішина, Р.М. Ентова, Р. Мартусевича, Т.Д. Миронової, А.Д. Радигіна розкрито особливості ринкових взаємовідносин, формування договірних відносин в галузі у процесі надання ЖКП. У роботах О. Адамова, А. Бабак, В. Бригілевича, М. Кальтагейсера, В.М. Кірюшина, Д. Левицького, Н. Лисенко, О.Б. Лотоцького, В. Погорелова, В.Н. Суботіна [1-5] розглянуто питання управління житловим будинком, організації та діяльності об'єднань співвласників багатоквартирного будинку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень питання впровадження ефективного власника житла (об'єднань співвласників багатоквартирних будинків), законодавчого та фінансового забезпечення їх діяльності, обґрунтування практичних напрямів щодо підвищення ефективності реформування житлового фонду в Україні залишаються дискусійними і потребують подальшого дослідження та ґрунтовних пропозицій щодо їх розв'язання.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати дослідження, яке полягає в аналізі сучасного стану житлового фонду України, розкритті основного змісту та змін в реформі житлового господарства, виявленні проблем та першочергових завдань щодо прискорення розвитку ефективного власника у житловій сфері.

Виклад основного матеріалу. Одним із напрямів Закону України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки» (від 11 червня 2009 року № 1511-VI) було визначено вдосконалення управління та створення конкурентного середовища на ринку ЖКП. Інституційні перетворення передбачали створення та розвиток основних суб'єктів ринку галузі (власники житла, організації-посередники й виконавці-підрядники). У сфері управління житловим фондом особливої актуальності набув процес формування ефективного власника житла шляхом активного залучення мешканців багатоквартирних будинків до самоорганізації. Кожен мешканець багатоквартирного будинку мав можливість реалізувати свої права власника тільки об'єднавшись разом з іншими мешканцями (співвласниками) будинку в об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). Варто зазначити, що, на відміну від України, в усіх розвинутих країнах управління житлом є одним із найпривабливіших і усталених ринків господарювання оскільки, по-перше, на ньому існує мінімальний ризик збуту своєї продукції, та, по-друге, традиційно висока фінансова дисципліна населення, яке чітко усвідомлює, що не можна користуватися житлом та ЖКП не оплачуючи їх на потрібному рівні, та підбирає собі місце проживання відповідно до своєї фінансової спроможності [6].

Аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що з можливих трьох варіантів управління та обслуговування будинку [1; 2], які представлені на рисунках 1.1-1.3 (самоуправління, професійний керуючий, керуюча компанія (КК), управління багатопверховим (5 і більше поверхів) житловим фондом України на сьогодні здійснюється переважно завдяки появі професій-

ного керуючого (рис. 1.2). З появою професійного керуючого (рис. 1.2), або КК (рис. 1.3), кількість договорів, які потрібно укладати керівництву ОСББ, скоротилася до одного. Тобто на основі договору управління функції управління передані професійному керуючому або КК.

Згідно з укладеним договором (посадовою інструкцією), професійний керуючий діє в рамках своєї компетенції та повноважень, несе матеріальну й адміністративну відповідальність за свої дії, звітує перед правлінням або загальними зборами.

У ході дослідження [4] було з'ясовано, що практика сполучення функцій управління будинком може виглядати таким чином:

- керуючому доручається забезпечення технічного обслуговування, ремонту й санітарного утримання будинку, робота з персоналом і адміністративне керування;

- КК здійснює фінансове управління справами ОСББ, укладає договори з постачальниками комунальних послуг, договори на виконання капітального ремонту, проводить маркетингові дослідження та інші;

- правління розробляє політику об'єднання і контролює діяльність управителя й компанії.

Рис. 1.1. Самоуправління житловим будинком:

2 – договір на технічне обслуговування, санітарне утримання та поточний ремонт;

4 – договори на постачання комунальних послуг;

5 – трудові угоди;

6 – договір підряду.

Джерело: складено автором за даними [1; 2; 4]

Рис. 1.2. Управління житловим будинком за допомогою професійного керуючого:

2 – договір на технічне обслуговування, санітарне утримання та поточний ремонт;

3 – договір з керуючим;

4 – договори на постачання комунальних послуг;

5 – трудові угоди;

6 – договір підряду.

Джерело: складено автором за даними [1; 2; 4]

КК за договором сама забезпечує утримання житла, наймаючи обслуговуючу організацію або відповідний персонал, і укладає договори з постачальниками комунальних послуг. ОСББ може залити за собою право погоджувати зміст договорів, що укладає КК. Між правлінням, керуючим та КК можливий розподіл обов'язків.

При варіанті самоуправління житловим будинком представники правління безпосередньо займаються укладанням різного роду договорів, при найманні професійного керуючого – схвалюють підготовлені їм форми договорів, а при роботі з КК – погоджують договори, які вона укладає.

Враховуючи основне завдання ОСББ – ефективне управління спільним майном і поліпшення якості його обслуговування, об'єднання має право самостійно вирішити, силами правління або фахівців-професіоналів буде здійснюватися управління нерухомістю, технічне обслуговування, санітарне утримання, поточний ремонт будинку й прибудинкової території.

Рис. 1.3. Управління житловим будинком за допомогою керуючої компанії:

- 1 – договір на передачу функцій управління;
- 2 – договір на технічне обслуговування, санітарне утримання та поточний ремонт;
- 4 – договори на постачання комунальних послуг;
- 5 – трудові угоди;
- 6 – договір підряду.

Джерело: складено автором за даними [1; 2; 4]

Однак органами влади України не була врахована соціальна неоднорідність серед власників квартир у житлових будинках. Створені державою умови безплатної приватизації надали можливість стати власниками житла сім'ям з різним рівнем доходів, унаслідок чого сьогодні виникли проблеми у процесі управління житлом [7].

Так, наприклад, житловий фонд України на 1 січня 2014 року становив 1096,6 млн кв. м загальної площі, з якого 63,8% (700,1 млн кв. м) – житловий фонд міських поселень. В експлуатації знаходилось 4,9 млн кв. м ветхого та аварійного житлового фонду, або 0,4% від усього житлового фонду, в якому проживало 89,5 тис. осіб.

Станом на 01.10.2014 в Україні налічувалося 16 386 од. ОСББ (плановий показник дорівнював 45530 од.), що складало 20,6% від загальної кількості багатопверхових будинків країни (79 394 будинки) [8]. На 1 січня 2014 року житловий фонд налічував 10176,1 тис. будинків, з них 9,5 тис. – гуртожитки [8].

Таким чином, упродовж останніх років спостерігаються незадовільні темпи створення ОСББ, причини яких вбачаються у [8]:

- недосконалості чинного законодавства, що регулює діяльність об'єднань;
- недостатній підтримці громадських ініціатив;
- відсутності фінансування заходів з проведення перших капітальних ремонтів у будинках, де створено об'єднання.

У процесі реалізації нового підходу до управління житловим фондом, згідно із законодавством України [9-11], окрім вже існуючих ОСББ, органів самоорганізації населення, з'явилися нові інституції, які базуються на системі договірних відносин: служби (дирекції) єдиного замовника (СЄЗ, ДЄЗ); організації, керуючі житловим фондом – керуючі компанії (КК); інститут управителів. Так, станом на 01.10.2014 в Україні функціонує 526 приватних підприємств (ПП) з утримання житлового фонду [8]. За підсумками січня-вересня 2014 року, кількість ПП збільшилася на 14 підприємств у місті Києві (10), Чернігівській (3) та Харківській (1) областях. У той же час спостерігається тенденція до зменшення кількості ПП у Хмельницькій (1) та Донецькій (3) областях. Також на 13 одиниць зменшено ПП у Черкаській області за рахунок проведення інвентаризації та уточнення даних.

Станом на 01.10.2014 в Україні налічується 68 служб єдиного замовника [8], які сприяють підвищенню ефективності роботи комунальних підприємств. Протягом січня-вересня поточного року утворено 2 СЄЗ у Донецькій (1) та Житомирській (1) областях.

При цьому структури, що формуються (керуючі компанії, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, служби/дирекції єдиного замовника тощо), покликані представляти інтереси власників житла і захищати права споживачів ЖКП.

Комунальні ЖЕКи та інші структурні одиниці функціонують на ринку, виконуючи одну основну функцію – підрядників, виконавців послуг (за умови проходження конкурсного відбору). Створені приватні ЖЕКи, як виконавці, входять або в структуру холдингів приватних керуючих компаній, або будівельних організацій. Останні створюють керуючі і експлуатаційні компанії для обслуговування ними ж побудованих будинків.

КК представлені в різноманітних організаційних формах приватними організаціями (індивідуальне або колективне підприємство) або комунальними СЄЗ (ДЄЗ), які виконують функції замовників послуг. Інші функції, які тепер покладені на КК, можуть виконувати суб'єкти будь-якої організаційно-правової форми, а витрати на управлінські послуги включаються до вартості житлових послуг [4].

Керуючі компанії – це досить розгалужена структура, на низовій сходинці якої знаходяться співробітники (домоуправителі), які відповідають за стан конкретного житлового будинку і контролюють діяльність підрядників на ньому.

В процесі формування економічних взаємовідносин у сфері обслуговування житла найбільш розповсюдженою організаційною формою служби замовника, що було реалізовано ОМС за минулий час, є комунальне унітарне підприємство – керуюча компанія. Так наприклад, органами влади м. Харків було створено організаційну основу нової системи функціонування ЖКГ: замість приватних КК створено комунальну (комунальне підприємство «Жилкомсервіс»), яка взаємодіє як з існуючими, так і заново створеними комунальними підприємствами-підрядниками [12]. «Жилкомсервіс» виконує функції єдиного замовника послуг з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій у місті. Застосовуючи принципи діяльності холдингової структури, створено спеціалізовані, профільні підприємства і розподілено між ними функції комунальних виробничих житлових ремонтно-експлуатаційних підприємств (КВЖРЕП), а також деякі функції, які раніше виконувалися виробниками послуг.

Відзначимо, що організація управління та експлуатації житлового фонду малих населених пунктів шляхом створення нових окремих комунальних виробничих підприємств ЖКГ тягне значні фінансові витрати, які пов'язані з ліцензуванням основних видів діяльності підприємств, збільшенням чисельності і витрат на утримання апарату, а також накладних витрат і податкових платежів, що підвищує собівартість наданих послуг. Малі населені пункти ще менш привабливі для бізнесу у порівнянні з містами, тому створення ринку послуг, залучення приватних підприємств є малоімовірним і більшою мірою залежить від його стану. Щоб не збільшувати собівартість послуг і уникнути додаткових витрат, пов'язаних з організацією нових підприємств, шляхом реорганізації на базі існуючого підприємства поєднуються функції з надання ЖКП.

Таким чином, головна мета подальшої реформи в житловій сфері полягає в тому, щоб запропонувати власнику житлового фонду ефективні механізми реалізації прав власності на свої будинки.

Водночас діяльність створених ОСББ ускладнюється внаслідок нерозвинутості ринку послуг з управління багатоквартирними будинками. Власників житла залишили без реальних засобів та інструментів управління своїм житлом, без механізмів контролю за якістю управління, адже й надалі, спостерігається відсутність професійного управління, ринку надавачів послуг, бо більшість житлового фонду країни управляється ЖЕКами та іншими комунальними установами [5].

Важливим є і той факт, що ДЄЗ, СЄЗ ефективно працюють і їх створення упорядкувало взаємовідносини споживачів та постачальників послуг, дозволило налагодити дієвий контроль за якістю ЖКП. Розрахунки за надані послуги здійснюються щомісяця, відповідно до актів виконаних робіт. Виконавці послуг обираються за результатами конкурсного відбору. Однак створені підприємства ЖКГ є одночасно замовниками і підрядниками з надання ЖКП, а відбір підприємств з надання послуг по утриманню житлових будинків та прибудинкових територій визначається адміністративно, а не за конкурсом [95]. В результаті мають місце такі негативні діючі фактори, як адміністративне втручання в економіку і механізм консервації неринкових відносин у ЖКГ. Їхній вплив виражається у формуванні СЄЗ як бюджетних структур місцевих органів влади і збереженні монопольного положення комунальних житлових підприємств.

Слід зазначити, що комунальні унітарні підприємства, що фінансуються з бюджету, мають спектр проблем, супутніх їх діяльності [13]:

- фінансова несамостійність підприємства (несвоєчасна оплата послуг підрядників, угоди з ними, що знижують якість робіт, які виконуються);
- безвідповідальність підрядників (як наслідок);
- недовіра власників як до керуючих, так і до підрядних організацій, яка виступає у вигляді несплати за ЖКП.

Поєднуючи функції власника житлового фонду і господарської діяльності по утриманню цього фонду, СЄЗ є і замовником, і виконавцем, і оцінювачем своїх робіт, через що відсутні стимули підвищення якості наданих робіт. Поділ функцій замовника і підрядника (ОМС і СЄЗ) на виконання робіт є принциповим моментом при формуванні ефективних договірних відносин, а такого поділу, на даний момент по суті, не відбулося.

Однак на сьогодні рушійну силу має подія під-

писання Президентом України Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» від 01.07.2015. Згідно з цим законом, повністю руйнується монополія ЖЕКів, а мешканці багатоквартирних будинків зможуть самостійно управляти власним будинком, обирати постачальників послуг та відмовлятися від них у разі неякісного обслуговування.

Висновки з проведеного дослідження. Виходячи із вищевикладеного, можна зробити загальний висновок про те, що зміни, які відбуваються у законодавстві України щодо реформування системи управління житловим фондом, направлені на розвиток демократичних підстав стосовно повноцінної реалізації прав власника кожним мешканцем багатоквартирного будинку у формі об'єднань з іншими мешканцями (співвласниками) будинку в ОСББ. Враховуючи закордонний досвід ефективного управління житловими будинками, подальші дії з формування ефективного власника (ОСББ) сприятимуть ефективному використанню власного майна, управлінню, утриманню та використанню неподільного і спільного майна згідно із законодавством, розвитку і стимулюванню ринкових відносин у галузі і, як наслідок, підвищенню якості ЖКП.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Управління житловим будинком : [практичний посібник] / [Бабак А., Левицький Д., Лисенко Н. та ін.]. – Київ : Інститут місцевого розвитку, 2007. – 160 с.
2. Створення та діяльність об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : [практичний посібник] / [Кальгайсер М., Лисенко Н., Погорелова В. та ін.]. – Київ : Інститут місцевого розвитку, 2007. – 288 с.
3. Эффективное управление жильем домом : [практическое руководство] / [Под общ. ред. В.Н. Субботина]. – М. : Эксмо, 2008. – 224 с.
4. Організація та діяльність об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : [навч.-метод. посібник] / [рецензенти В.М. Кірюшин, О.Б. Лотоцький]. – Київ, 2006. – 256 с.
5. Реформування системи управління житловою нерухомістю міста : [практичний посібник] / [За заг. ред. Бригілевича В. // Бригілевич В., Когут Г., Швець В., Шишко В., Щодра О.] ; Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А», 2012. – 104 с.
6. О.В. Димченко Особливості управління експлуатацією житлового фонду на сучасному етапі розвитку житлово-комунального господарства / О.В. Димченко, М.А. Ольховская // Комунальне господарство міст. – 2014. – № 115. – С. 43-46. – Режим доступу : <http://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/download/4503/4472>.
7. Н.І. Олійник Професійне управління житловим фондом як запорука його надійної експлуатації / Н.І. Олійник // Актуальні проблеми державного управління. – 2010. – № 2. – С. 119-126. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdy_2010_2_17.pdf.
8. Паспорт житлово-комунального господарства України станом на 01.01.2014 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства з питань житлово-комунального господарства України. – 2014. – Режим доступу : http://www.minregion.gov.ua/attachments/content-attachments/2652/Pasport_01_01_2014.pdf.
9. Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки [Електронний ресурс] / Закон України від 11.06.2009 р. № 1511-IV // Офіційний сайт Верховної Ради України «Законодавство України». – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку [Електронний ресурс] / Закон України від 29.11.2001 р. № 2866-III-ВР. Офіц. текст із змін. станом на № 2866-14 від 03.11.2005 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України «Законодавство України». – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Щодо створення окремих підрозділів з питань запровадження ефективних форм управління житловими будинками [Електронний ресурс] / Лист Міністерства житлово-комунального господарства від 08.02.2008 р. № 14/3-301 // Офіційний сайт

Міністерства з питань житлово-комунального господарства України. – Режим доступу : www.minjkg.gov.ua.

12. Про внесення змін та доповнень до рішення 11 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 21.02.2007 р. № 32/07 «Про закріплення комунальних унітарних підприємств» / Рішення 14 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 04.07.2007 р. № 149/07.

13. Кузьменко В.В. Проблемы и перспективы развития конкуренции в сфере обслуживания жилищного фонда / В.В. Кузьменко, С.А. Таран // Материалы XXXIII научно-технической конференции по результатам работы профессорско-преподавательского состава, аспирантов и студентов СевКавГТУ за 2003 год. – Ставрополь : СевКавГТУ, 2004. – С. 103-104.

УДК 330.34

Сергієнко О.М.
*кандидат економічних наук,
доцент, старший науковий співробітник,
завідувач сектором
Науково-дослідного економічного інституту
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу сучасних тенденцій макроекономічних процесів в Україні. Визначено, що динаміка основних макроекономічних показників характеризується низхідними трендами, що в умовах військового конфлікту є загрозовим для безпеки країни й потребує нагальної заміни існуючої моделі економічного розвитку.

Ключові слова: національна економіка, ВВП, низхідний тренд, економічна криза, споживчий попит, військовий конфлікт.

Сергієнко Е.Н. СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ

Статья посвящена анализу современных тенденций макроэкономических процессов в Украине. Определено, что динамика основных макроэкономических показателей характеризуется нисходящими трендами, что в условиях военного конфликта является угрозой безопасности страны и требует неотложной смены существующей модели экономического развития.

Ключевые слова: национальная экономика, ВВП, нисходящий тренд, экономический кризис, потребительский спрос, военный конфликт.

Sergienko O.M. CURRENT TRENDS MACROECONOMIC PROCESSES IN UKRAINE

The article analyzes the current trends of macroeconomic processes in Ukraine. Determined that dynamics of macroeconomic indicators characterized by the downward trends that under military conflicts are threatening the country's security and require urgent replacement of the existing model of economic development.

Keywords: national economy, gross domestic product (gdp), downward trend, consumer demand, military conflict.

Постановка проблеми. Макроекономічні процеси, які відбуваються в економіці України протягом останніх років, свідчать про існування багатьох невіршених проблем та диспропорцій, які накопичувались протягом періоду незалежності та є невіршеними або неефективними і до сьогоднішнього часу. Так, національне виробництво є немоделізованним, структура економіки неефективна та носить сировинну спрямованість, в зовнішньоекономічній діяльності Україна не скористалась своїм привабливим геополітичним та геоекономічним розташуванням між країнами Сходу та ЄС, не підвищила свої конкурентні переваги в зовнішній та внутрішній торгівлі, що негативно вплинуло не тільки на результати роботи вітчизняних підприємств й доходи суб'єктів господарювання, але і на інвестиційно-інноваційну спрямованість розвитку. Використання інтенсивних факторів економічного зростання було недостатнім для започаткування траєкторії підйому, а економічний розвиток не був зумовлений стабільними довгостроковими факторами та послідовними системними діями влади.

Економіка України розвивається, на жаль, на існуючих вкрай низьких залишкових потенційних можливостях минулого періоду, а нові фінансові впливання є незначними. Реформування економіки України, яке започатковане в програмних документах уряду, має в своїй більшості декларативний характер і навіть за наявності часового лагу

не відображається на результатах економічної динаміки, за винятком соціальних, ціново-тарифних та валютно-курсних шоків, які спостерігаються протягом 2015 р. Україна втратила частину національного виробничого потенціалу в Криму та на сході країни, а військова ситуація потребує значних обсягів коштів, людських та капітальних ресурсів, кардинальних, злагоджених й системних дій посадових осіб держави. Вітчизняна економіка стала вкрай залежною від зовнішнього оточення й стала об'єктом міжнародних відносин. Міжнародні кредитні ресурси, які отримує держава, на жаль, йдуть не на підйом економіки та стабілізацію виробництва й вирішення соціальних проблем, а на поповнення золотовалютних резервів, погашення боргових зобов'язань минулих періодів, підтримку банківської системи тощо. Як наслідок, спостерігаються ознаки порушення макроекономічної рівноваги та погіршення макроекономічних показників. Макроекономічна динаміка, що склалася, є не результатом системних внутрішніх реформ, а наслідком впливу чинників короткострокового характеру як зовнішнього, так і внутрішнього походження. Якщо така ситуація буде спостерігатися в Україні і надалі, про економічне зростання протягом середньострокового періоду говорити не можна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми сучасної динаміки макроекономічних показників цікавлять багатьох науковців як в Україні,